

Beslut

efter kvalitetsgranskning av svenska som
andraspråk inom kommunal vuxenutbildning
på grundläggande nivå vid skolenheten
Kommunal vuxenutbildning i Alingsås kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning¹ på grundläggande nivå. Syftet är att kvalitetsgranska undervisningen i kursen Svenska som andraspråk Nationell delkurs 4 inom komvux på grundläggande nivå, med fokus på textförståelse och källkritik.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning ger undervisningen eleverna möjlighet att förstå, tolka och analysera texter genom läsning av texterna, samtal utifrån texterna och skrivande utifrån texterna?
2. I vilken utsträckning anknyter undervisningen med texter (frågeställning 1) till sammanhang som är funktionella och meningsfulla för eleverna?
3. I vilken utsträckning ger undervisningen eleverna möjlighet att söka information ur olika källor och kritiskt granska information från olika källor?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 2.

Granskningen genomförs i 30 verksamheter hos 30 kommunala huvudmän. Kommunal vuxenutbildning, i Alingsås kommun, ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Kommunal vuxenutbildning i Alingsås kommun den 22 och 23 januari 2020. Besöket genomfördes av utredarna Lena Johansson och Helen Lundell Sjöberg. Under besöket genomfördes två intervjuer med elever, en intervju med lärare samt två lektionsobservationer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Kommunal vuxenutbildning i följande utsträckning:

Bedömningsområde 1: Undervisningen med texter

Undervisningen ger i *hög utsträckning* eleverna möjlighet att förstå, tolka och analysera texter.

Bedömningsområde 2: Funktionella och meningsfulla sammanhang i undervisningen med texter

¹ Fortsättningsvis används förkortningen komvux när "kommunal vuxenutbildning" avses.

Undervisningen med texter anknyter *i hög utsträckning* till sammanhang som är funktionella och meningsfulla för eleverna.

Bedömningsområde 3: Söka och kritiskt granska information

Undervisningen ger *i låg utsträckning* eleverna möjlighet att söka information ur olika källor och kritiskt granska information från olika källor.

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden.

- Utveckla undervisningen så att eleverna ges mer ledning i att medvetet söka information och använda olika typer av källor.
- Utveckla undervisningen så att ett källkritiskt förhållningssätt ingår som en integrerad del i undervisningen i samtliga undervisningsgrupper.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2020-08-14** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI-2019:6648) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

1. Undervisningen med texter

Här bedöms i vilken utsträckning undervisningen ger eleverna möjlighet att förstå, tolka och analysera både sakprosatexter och berättande texter genom läsning av texterna, samtal utifrån texterna och skrivande utifrån texterna.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen vid skolenheten Kommunal vuxenutbildning *i hög utsträckning* ger eleverna möjlighet att förstå, tolka och analysera texter. Granskningen visar exempelvis att eleverna får möta en variation av såväl sakprosatexter som berättande texter i undervisningen. Som stöd för att ta sig an texterna och utveckla sin läsförståelse har eleverna tillgång till ändamålsenliga hjälpverktyg, och eleverna får i undervisningen också lära sig olika

typer av lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texterna. Granskningen visar vidare att eleverna, ges goda möjligheter att utveckla sin läsförståelse genom att de ges tillfällen att både samtala och skriva om och utifrån de sakprosatexter och berättande texter de läser. Lärarna planerar också undervisningen med texter på ett medvetet sätt för att utmana elever på olika kunskapsnivåer, och elever som kommit långt i sin språkutveckling ges undervisning på ett sätt som ytterligare främjar deras utveckling. Granskningen visar också att undervisningen med texter även innefattar ett jämställdhetsperspektiv, även om det i en av undervisningsgrupperna inte sker på ett medvetet och planerat sätt.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Motivering

Eleverna får möta olika typer av texter

Granskningen visar att eleverna får möta en variation av sakprosatexter i undervisningen. Lärarna beskriver att de utgår från den lärobok som används inom respektive undervisningsgrupp, och kompletterar med övrigt material för att skapa en variation i de texttyper eleverna får möta i kursen. Av lärarnas utsagor, samt i de kursplaneringar som Skolinspektionen tagit del av, framgår exempelvis att eleverna under kursens gång kommer att möta sakprosatext i form av referat, artiklar i tidningar och tidskrifter, insändare, debattartiklar, krönikor och bloggtext. Skolinspektionen har tagit del av de texter som lärarna planerat att använda i kursen, och noterat att det bland dessa finns exempel på såväl beskrivande som förklarande, instruerande, argumenterande och utredande texter.

Eleverna får i undervisningen också möta en variation av berättande texter. Lärarna beskriver förvisso att de inte alltid medvetet planerar innehållet i undervisningen så att eleverna får möta berättande text från olika tider och delar av världen. Både lärarna och eleverna ger dock exempel på att eleverna har läst berättande text från olika tider, så som äldre noveller skrivna av August Strindberg och romanerna *Livet enligt Dagny* och *Bröderna Lejonhjärta*. Av lärarintervju samt av de skriftliga planeringar som avser den nyligen påbörjade kursen framgår att eleverna nu kommer att läsa skönlitteratur, lyrik och noveller, inte bara skrivna under olika tider i Sverige utan även texter från exempelvis Frankrike och USA.

Hjälpmedel och lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter

Vidare visar granskningen att eleverna ges tillgång till ändamålsenliga hjälpmedel för att stödja läsförståelsen i undervisningen med texter. Så väl lärare som elever berättar i intervjuer att respektive undervisningsgrupp har en egen webbsida för kursen, där lärarna bland annat lägger in olika typer av material som stöd för elevers läsförståelse. Exempelvis finns där ordlistor som lärarna skapar i takt med

att elever läser olika texter, något som eleverna berättar är till stor hjälp för dem. Här lägger lärarna också in stödmaterial avseende struktur och kännetecken för olika typer av texter. Samtliga elever har också en bok, "Skrivnyckeln", som de bland annat använder som grammatiskt stöd i bearbetning av den text de själva skriver utifrån de texter de läser i undervisningen.

Granskningen visar vidare att eleverna får lära sig olika lässtrategier i undervisningen med texter. Lärarna beskriver i intervjun hur de på ett medvetet sätt låter elever tillämpa olika lässtrategier före, under och efter läsning för att både, förstå, tolka och analysera texters innehåll. Inför läsning används strategier för att skapa nyfikenhet för och förförståelse om textens innehåll. Inför läsning av skönlitterära texter kan läraren exempelvis visa en bild på bokens huvudpersoner och bilder kopplade till svåra begrepp som eleverna kommer att möta i texten. Lärarna berättar också om författaren och vad det är för typ av roman. Inför läsning av sakprosatexter får eleverna skapa sig en förförståelse genom att titta på rubriker och bilder i texten och genom att läraren beskriver genren och därtill typisk struktur och språkliga drag. Under läsning används sedan strategier som högläsning och att lyssna på text, sökläsa, läsa mellan raderna, stryka under viktiga begrepp samt att sammanfatta lästa stycken. Efter läsning används strategier som att återberätta innehåll, ibland utifrån bilder, samt att diskutera och analysera innehåll och budskap tillsammans. Under en av de lektioner Skolinspektionen besökt observerades att eleverna praktiserade flera av dessa strategier. Det framgick också att läraren kontinuerligt i undervisningen använde som strategi att koppla innehållet i den lästa texten till elevers personliga kunskaper och erfarenheter.

Eleverna ges möjlighet att samtala om texter

Vidare visar granskningen att eleverna, för att utveckla läsförståelsen, ges möjlighet att samtala om de sakprosatexter och berättande texter de läser. Både elever och lärare beskriver att eleverna brukar samtala om den text de läser, så väl med läraren som med övriga kursdeltagare. Ofta ges eleverna i uppgift att inför en lektion läsa en viss text hemma, samt frågor att reflektera över, som de sedan får samtala om under lektionstid. Samtalen sker dels som lärarledda gemensamma diskussioner i helklass och dels i mindre grupper. Både elever och lärare berättar att alla elever deltar i diskussionerna, och att lärarna också säkerställer detta genom att fördela ordet och ibland rikta frågor till olika elever.

Samtalen om texter fokuserar på såväl förståelse som på tolkning och analys. Eleverna och lärarna beskriver att samtal bland annat förs vid muntliga genomgångar av texter, för att gå igenom betydelsen av ord och begrepp samt för att sammanfatta text. Samtal förs också utifrån att lärarna ställer fördjupande frågor om och utifrån texternas innehåll. Exempelvis har eleverna utifrån texters innehåll fått göra egna tolkningar samt göra jämförelser över tid. Under de lektioner Skolinspektionen besökt observerades också att samtal om en läst

berättande text fördes så väl i helklass som i mindre grupper. I båda konstellationerna understödde läraren samtalen genom att både ställa frågor om handlingen, fördjupande frågor bortom raderna i texten och frågor om elevernas tankar och erfarenheter med koppling till handlingen.

Eleverna ges möjlighet att skriva utifrån texter

Av granskningen framgår också att eleverna, för att utveckla sin förståelse, tolkning och analys av texterna, får skriva om och utifrån de sakprosatexter och berättande texter de läser. Eleverna ges exempelvis skriftliga uppgifter avseende att sammanfatta innehåll samt besvara reflektionsfrågor utifrån de texter de läst. Både lärarna och eleverna berättar att eleverna utifrån den text de läser också får skriva egna texter som följer en viss texttyp, och eleverna ger exempel på att de då skrivit berättande, jämförande och argumenterande texter. Arbetet med texttyper följer en modell där läraren inleder med en gemensam genomgång om syfte och språkliga drag typiska för genren. Ibland skriver läraren och eleverna sedan en exempeltext tillsammans i helklass, och därefter får eleverna skriva en egen text inom samma texttyp. Arbetet med texttyper kombineras ibland också så att eleverna ges skrivuppgifter som följer en annan texttyp än den lästa texten. Under en av de lektioner Skolinspektionen besökt observerades exempelvis att eleverna arbetade med att skriva argumenterande text samt personligt brev utifrån handlingen i en roman.

Elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling ges utmaningar

Vidare visar granskningen att elever som kommit långt i sin språkutveckling får undervisning om texter på ett sätt som ytterligare främjar deras språkutveckling. Detta genom att lärarna tar reda på elevernas språkliga och kunskapsmässiga nivåer och aktivt anpassar undervisningen med texter därefter. Lärarna berättar att de använder flera metoder för att skaffa sig kunskap om elevernas språk- och kunskapsmässiga nivåer, exempelvis genom individuella samtal med eleverna, genom att i undervisningen se och höra hur eleverna uttrycker sig i tal och skrift samt genom att eleverna får skriva ett personligt brev till läraren om sig själva. Både eleverna och lärarna ger också flera exempel på att undervisningen med texter på olika sätt anpassas till elevers språkliga förmåga. Förvisso händer det sällan att eleverna själva väljer eller påverkar valet av texter, även om det förekommer och även om lärarna uppmuntrar elever till att ge förslag. Elever berättar också att det händer att en text eller uppgift kan upplevas vara för svår. Lärarna beskriver dock samtidigt att de planerar för att möta elevernas olika kunskapsnivåer genom att välja ut texter med olika svårighetsgrad, så väl i läroboken som i kompletterande material. Både lärarna och eleverna ger också exempel på att lärarna både till mängd och svårighetsgrad anpassar de muntliga och skriftliga uppgifterna kring texter för att det ska upplevas lagom utmanande för alla elever, vilket även observerades under Skolinspektionens lektionsbesök. Enligt

lärarna ges elever som kommit långt i sin språkutveckling även möjlighet att gå snabbare fram i kursen.

Undervisningen innefattar ett jämställdhetsperspektiv

Granskningen visar vidare att undervisningen med texter innefattar ett jämställdhetsperspektiv, även om det i en av undervisningsgrupperna inte alltid kommer till uttryck på ett medvetet och planerat sätt. Av de texter som eleverna möter under kursen finns från båda undervisningsgrupperna förvisso endast enstaka exempel där texten i sig behandlar ett jämställdhetsperspektiv. Enligt lärarna får dock eleverna ofta diskutera mäns och kvinnors olika villkor och erfarenheter utifrån innehållet i texterna. Lärarna beskriver samtidigt att det skiljer sig åt mellan dem i vilken mån de på ett medvetet sätt planerar för inslag i undervisningen som behandlar jämställdhetsfrågor. Läraren för undervisningsgruppen med inriktning mot vård och omsorg beskriver och ger exempel på att hen medvetet väljer textinslag samt planerar för diskussioner och skrivuppgifter som behandlar jämställdhetsaspekter. Läraren för den andra undervisningsgruppen beskriver och ger exempel på att inslag som behandlar skillnader mellan kvinnors och mäns olika villkor och erfarenheter uppkommer spontant i undervisningen, men att läraren inte aktivt planerar för detta. Elevernas utsagor indikerar också att det skiljer sig åt i vilken mån de uppfattar att undervisningen har tydliga inslag av jämställdhetsaspekter i undervisningen med texter.

2. Funktionella och meningsfulla sammanhang i undervisningen med texter

Här bedöms i vilken utsträckning undervisningen med texter anknyter till sammanhang som är funktionella och meningsfulla för eleverna, såsom olika praktiska och konkreta situationer i elevernas vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen med texter vid Kommunal vuxenutbildning i *hög utsträckning* anknyter till sammanhang som är funktionella och meningsfulla för eleverna. Granskningen visar att undervisningen med texter på ett tydligt sätt anknyter till elevernas erfarenheter och behov genom att såväl läsningen av texter som arbetet med olika texter utgår från praktiska och konkreta situationer i elevernas vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Motivering

Texterna anknyter till elevernas erfarenheter och behov

Granskningen visar att eleverna får möta texter i undervisningen som anknyter till elevernas tidigare, nuvarande eller kommande erfarenheter och behov, även om förutsättningarna skiljer sig åt mellan undervisningsgrupperna. I undervisningsgruppen med inriktning mot vård och omsorg är elevernas val av yrkesutbildning en naturlig utgångspunkt för de texter eleverna får möta i undervisningen. Eleverna i denna grupp får därigenom i hög grad möta texter som relaterar till deras tidigare, nuvarande och kommande studie- och yrkesliv inom vård och omsorg. Läromedlet *Hälsopedagogik* används för denna grupp som huvudsaklig lärobok i undervisningen, och elevernas studie- och yrkesval ligger också till grund för de övriga texter som läraren väljer att använda i undervisningen. I den andra undervisningsgruppen saknas en motsvarande gemensam inriktning att utgå ifrån i val av texter. Läraren som undervisar denna grupp tar på olika sätt reda på elevernas bakgrund och mål med studierna genom exempelvis enskilda samtal med eleverna och de personliga brev som eleverna skriver. Läraren beskriver att elevernas erfarenheter, behov och mål med utbildningen skiljer sig mycket åt vilket gör att det är en utmaning att välja texter som innehållsmässigt känns meningsfulla för samtliga elever, vilket även intervjun med elever indikerar. Läraren väljer därför texter dels utifrån aktuella händelser i omvärlden och dels utifrån teman som alla elever kan knyta an till sina erfarenheter och sitt vardagsliv som vuxen. Exempel på sådana teman är "Leva och bo", "Hälsa och livsstil" och "Arbete och studier".

Även arbetet med texter knyter an till elevernas erfarenheter och behov

Av granskningen framgår att även arbetet med de texter eleverna får möta i undervisningen tydligt knyter an till elevernas tidigare, nuvarande eller kommande erfarenheter och behov. Både elever och lärare beskriver att lärarna med utgångspunkt i en läst text efterfrågar elevernas tankar och personliga erfarenheter, exempelvis i form av kulturella jämförelser med hemlandet. Under en av de lektioner Skolinspektionen besökt observerades också att läraren kontinuerligt efterfrågade elevers erfarenheter, både i arbetet med ordförståelse och i tolkning av text, med kopplingar till såväl studie- och yrkesliv som till vardags- och samhällsliv. Eleverna fick i arbetet med ordförståelse exempelvis förklara innebörden av orden "enrummare", "personlig assistent" och "körsbär" utifrån sina erfarenheter av boende, arbete och studier samt växtlighet i hemlandet. I tolkning av den lästa texten frågade läraren exempelvis efter samhällssynen i elevernas ursprungsländer avseende "att ge bort ett barn", vad som kan ligga till grund för en sådan handling och hur det kan påverka barnets framtid.

3. Söka och kritiskt granska information

Här bedöms i vilken utsträckning undervisningen ger eleverna möjlighet att söka information ur olika källor och kritiskt granska information från dessa källor. Begreppet kritiskt granska innebär att pröva och ta ställning till trovärdigheten och tillförlitligheten i olika typer av information och påståenden.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen vid Kommunal vuxenutbildning *i låg utsträckning* ger eleverna möjlighet att söka information ur olika källor och kritiskt granska information från olika källor. Det finns inslag i undervisningen där eleverna utifrån en uppgift får träna på att söka information med hjälp av sökmotorer och databaser på internet. Undervisningen behöver dock utvecklas så att eleverna ges mer ledning i att söka information och använda fler typer av källor. Det finns också inslag i undervisningen där eleverna får lära sig att kritiskt granska information från olika källor, men undervisningen i en av undervisningsgrupperna behöver utvecklas så att ett källkritiskt förhållningssätt ingår som en integrerad del i undervisningen.

Motivering

Undervisningen avseende informationssökning behöver förbättras

Granskningen visar att eleverna i viss mån får arbeta med att söka information från olika källor. Både eleverna och lärarna ger exempel på att det förekommer uppgifter i undervisningen som innefattar att eleverna själva ska söka information. Lärarna ger exempel där eleverna är fria att välja internetkällor samt där eleverna använder sig av en viss internetbaserad nyhetssida. I en av undervisningsgrupperna har läraren också undervisat eleverna i hur man kan söka information med hjälp av register och innehållsförteckningar, vilket eleverna i denna grupp också berättat att de fått träna på.

Lärarnas och elevernas utsagor visar dock samtidigt att undervisningen i båda undervisningsgrupperna behöver utvecklas så att eleverna i högre grad ges ledning i, samt får träna på, att på ett medvetet sätt söka information i olika typer av källor. Eleverna i en av grupperna berättar att de inte arbetat så ofta med att söka information, utan att läraren normalt sett förklarar för dem vad de ska göra och vilken internetlänk de ska använda. De känner inte heller igen att de i undervisningen pratat om hur man går till väga för att söka information i olika typer av källor. Lärarna berättar också att det finns elever som har lägre digital kompetens och inte alltid vet hur de exempelvis ska söka information på internet.

De säger att medveten informationsökning i olika typer av källor är något de ser behov av att arbeta mer med i undervisningen för båda elevgrupperna.

Lärarnas och elevernas utsagor indikerar också att undervisningen om informationsökning i olika källor inte alltid utgår från elevernas behov. Enligt eleverna har läraren inte frågat efter deras kunskaper avseende att söka information. Lärarna berättar att elever själva signalerar i de fall något upplevs vara svårt och att de i samspel med eleverna bildar sig en uppfattning om elevernas kunskaper i informationsökning, men att detta ändå är något som kan förbättras.

Undervisningen avseende kritiskt förhållningssätt behöver förbättras

Granskningen visar att eleverna delvis får lära sig hur man kritiskt granskar information utifrån olika källor. Av intervjuer med lärare och elever framgår att det skiljer sig åt mellan undervisningsgrupperna i vilken mån eleverna får träna på att kritiskt granska trovärdigheten och tillförlitligheten i information från olika källor. I en elevgrupp berättar eleverna att de i undervisningen brukar få diskutera om det går att lita på innehållet i de texter de läser, och att de fått lära sig att inte lita på den information som går att hitta på sökmotorn Wikipedia. Läraren för gruppen beskriver också ett planerat och kontinuerligt arbete med kritisk granskning av källor och har exempelvis skrivit ett antal källkritiska frågor som eleverna alltid ska ställa sig i samband med att de läser texter. Läraren planerar också för källkritiska diskussioner i undervisningen genom att medvetet välja artiklar innehållande inaktuella uppgifter samt att eleverna har diskuterat vinklad information utifrån nyhetsartiklar som rör deras hemländer. I den andra undervisningsgruppen beskriver läraren att arbetet med källkritik inte bedrivs riktigt så planerat och kontinuerligt, och eleverna i denna grupp säger att de inte känner igen att de arbetat med källkritik i undervisningen. Läraren berättar att källkritiska diskussioner tidigare förts mer spontant i undervisningen men att hen inför nuvarande kursperiod planerat in en lektion där eleverna specifikt ska få arbeta med källkritik.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Utveckla undervisningen så att eleverna ges mer ledning i att medvetet söka information och använda fler typer av källor.
- Utveckla undervisningen så att ett källkritiskt förhållningssätt ingår som en integrerad del i undervisningen i samtliga undervisningsgrupper.

Granskningen visar att det finns inslag i undervisningen där eleverna utifrån en viss uppgift får träna på att söka information med hjälp av sökmotorer och databaser på internet. Samtidigt framgår att eleverna inte arbetar så ofta med att söka information, att det finns elever som inte alltid vet hur de ska söka information och att man i undervisningen inte pratar så mycket om hur man går till väga för att söka

information i olika typer av källor. Undervisningen behöver därför utvecklas så att eleverna ges mer ledning att medvetet söka information i olika typer av källor.

Granskningen visar också att det finns inslag i undervisningen där eleverna får lära sig att kritiskt granska information från olika källor. Undervisningen i en av undervisningsgrupperna behöver dock utvecklas så att eleverna som en integrerad del i undervisningen ges möjlighet att utveckla ett källkritiskt förhållningssätt.

Enligt läroplanen ska vuxenutbildningen förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Bland annat ska alla elever ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt för att kunna värdera information, vilket är viktigt i såväl arbets- och samhällslivet som vid vidare studier.²

Vidare anger kursplanen för utbildning i Svenska som andraspråk Nationell delkurs 4 att undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar innehåll från olika källor. I kursplanens avsnitt om det centrala innehållet anges att undervisningen bland annat ska innefatta olika sätt att söka, välja, värdera, kritiskt granska och använda sig av information från internet och andra källor. I det centrala innehållet för undervisningen ingår också hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.³

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med lärarna utvecklar undervisningen avseende informationssökning så att eleverna i högre grad ges undervisning om hur de ska gå till väga för att söka information i olika typer av källor, exempelvis databaser på internet, uppslagsböcker, böcker, tidskrifter och massmedier. Skolinspektionen rekommenderar också att eleverna i högre utsträckning får träna på att använda sig av olika typer av källor för att söka information på ett medvetet sätt.

Skolinspektionen rekommenderar också att rektorn tillsammans med lärarna utvecklar undervisningen så att samtliga elever oavsett undervisningsgrupp, i högre grad och som en integrerad del i undervisningen, får träna på att kritiskt granska trovärdigheten och tillförlitligheten i information från olika källor. I detta arbete bör lärarna använda sig av konkreta exempel som synliggör vikten av att utveckla ett källkritiskt förhållningssätt. Samtliga elever behöver i undervisningen få lära sig att pröva trovärdigheten och tillförlitligheten i information från olika källor utifrån ett källkritiskt förhållningssätt genom att ställa frågor om källans/källornas avsändare, syfte och budskap.

² Förordningen om (SKOLFS 2012:101) läroplan för vuxenutbildningen (Lvux), avsnitt 1 Vuxenutbildningens uppdrag och värdegrund.

³ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:18) om kursplaner för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, Svenska som andraspråk Nationell delkurs 4, avsnitt Centralt innehåll, Informationssökning och källkritik.

På Skolinspektionens vägnar

X Stina Johansson

Beslutsfattare
Signerat av: Stina Johansson

X Lena Johansson

Föredragande
Signerat av: Lena Johansson

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredaren Caroline Engskär deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/svenska-som-andrasprak-inom-kommunal-vuxen-utbildning-pa-grundlaggande-niva/>

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Alingsås kommun bedriver utbildning i Svenska som andraspråk Nationell delkurs 4 inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå vid skolenheten Kommunal vuxenutbildning. Inom denna skolenhet bedrivs undervisning i kursen Svenska som andraspråk Nationell delkurs 4 i två undervisningsgrupper, den ena utan inriktning mot yrkesutbildning och den andra för elever som studerar vård- och omsorgsutbildning. Vid besökstillfället finns totalt sju elever inskrivna vid aktuell utbildning, varav fyra i gruppen inom vård- och omsorgsutbildning.

Undervisningen bedrivs på dagtid i egen regi och pågår under 20 veckor. Kursen för undervisningsgruppen utan yrkesinriktning har schemalagd undervisning åtta timmar i veckan fördelat på fyra lektionspass. Undervisningsgruppen med inriktning mot vård- och omsorg ges undervisning nio timmar i veckan fördelat på tre lektionspass, samt två stötidspass om totalt fem timmar. I båda grupperna undervisas eleverna tillsammans med elever som läser andra nationella delkurser i svenska som andraspråk. De lärare som bedriver undervisningen är legitimerade lärare och behöriga att undervisa i svenska som andraspråk på grundläggande nivå.

Bilaga 2: Författningsstöd

Bedömningsområde 1

Författningsstöd:

Förordningen om (SKOLFS 2012:101) läroplan för vuxenutbildningen (Lvux 12), 1. Vuxenutbildningens uppdrag och värdegrund, Vuxenutbildningens uppdrag. 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:18) om kursplaner för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, Svenska som andraspråk Nationell delkurs 4, Syfte, Centralt innehåll; Läsa och skriva, Tala, lyssna och samtala, Sakprosa och berättande texter

Bedömningsområde 2

Författningsstöd:

Förordningen om (SKOLFS 2012:101) läroplan för vuxenutbildningen (Lvux 12), 1. Vuxenutbildningens uppdrag och värdegrund, Vuxenutbildningens uppdrag. 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:18) om kursplaner för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, Svenska som andraspråk Nationell delkurs 4, Syfte, Centralt innehåll; Läsa och skriva, Tala lyssna och samtala

Bedömningsområde 3

Författningsstöd:

Förordningen om (SKOLFS 2012:101) läroplan för vuxenutbildningen (Lvux 12), 1. Vuxenutbildningens uppdrag och värdegrund, Perspektiv i utbildningen

Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:18) om kursplaner för kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, Svenska som andraspråk Nationell delkurs 4, Syfte, Centralt innehåll; Läsa och skriva, Informationssökning och källkritik

Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Utvecklingsområde 1:

Utveckla undervisningen så att eleverna ges mer ledning i att medvetet söka information och använda olika typer av källor.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 2:

Utveckla undervisningen så att ett källkritiskt förhållningssätt ingår som en integrerad del i undervisningen i samtliga undervisningsgrupper.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: